

ser. #2 482 (13)

16

Customs relating to boys & girls of the Shaka and

K13/27

K13/27

Mrs. H.V. Mhlongo

2/30

1. Manombatana

Kucala manombatana aye6uthwa. Kwayamba kwayamba kwaphela. Ngo6a nawoo mabaqa lawa ayeda6uke kaMalandela. Agxoshwa yitimi taShaka. A6aleka ke eta laha atobaqa hona, ebacela timi taShaka.

Ma ~~se6eziz~~ se6a6alekile 6afika laha edasi 6acala ngekwea mihu6a yakaZulu. 6ayeda, 6ayeda, 6aya ngekuyiphuma. 6angena eyemabaca ke ngoku.

Amanombatana afike a6uthwa nawo laha. Telamane ngatimbili eli6uthweni.

Kwakuhona liChenyane, kuhona likhwani. Kuhona lih>wani nelisikwa lihluma, kuhona gudla lujonga. Kuhona inzawu, kuyisikimani, kuhona ~~izzz~~ ingcosho neyangiwa yimbwa.

2 Manombatana ayelusa kucala. Kutshi ma litulu linetsha noma lijuma, noku yi6afwana 6etomo kusatshithita, ichamuke inombatana neyilichamfuta. Itshathe libeshu layo ilibinqe. Ihumule tohe tino tayo. Itshathe tinjuku iphume. Iconje esi6ayeni. Ivule migoco. Ingene ishaye tomo itishushumbise kuje kuje elidleleweni. Ifike iteluse lina litshi dli! Imvula itigingqi kele nje, elijongosini lidla masi nenyama.

Kutshi mashona, iti6uyise inombatana. Itivalele. I6uye ihumule libeshu ili6eke itshathe kudla idle. Ihlale etiko yotshe.

Yohe leno iyeda nje ayithumwanga munu.

Nemwe inombatana itihethele kusenga. Noma ehona ufwana ekhwa6o, ikwede use6edi wayo koku6a kwenele ku6uya tomo, ilungise mathunga. Isenge. Iklezise 6afwana 6etomo. Ithe magula ngelu6isi. Ithelele timbwa nemakati. Ithe nemagula etingane. Netisiva tekhwa6o, kanye na6oyise 6ahululeke enja6eni yekusenga.

3 Use6edi nomiyo wemanombatana yikudla. Inombatana ise6eda kudla. Icala ingakahlakaniphi kahle. Ithumwe. Ilanjele nina, ayifungise tohe tino kahle. Ayihombise, ayihombise. Ayithume, ayejwayete.

Eyitshela kokuthi kufwanele itejwayete use6edi. Ma i6ambe use6edi i6e iyofinyela. Ishalute, iyalute. Ithathe ngemawala, iwede iwuceje. Iyeke kuphukula ma itshengiswa use6edi. Iyeke futhi kweluleka, idembuluke. Kute kushone lilanga ige ho ino neydiileyo.

Manombatana awafwani. Kuhona tinyoka netehlulwa nayikutenwaya. Netivimba ngematinyo. Kuhona netimwe tingane te6anu, netifinyela ~~z~~ ti6e yisigaqa. Uthi usathi inombatana iye efuleni uyi6one seyila. Uthi usathi iyayala injima uyi6one seyiyhiphile. Uthi usathi ithatha umbila iyasila uyi6one seyiphakula li6we seyilize6e-kela seyiya ko6onja kudla.

4 Ma kuhona lichegu noma yisalukati ehaya, uve seja6ula sithi weda kahle nanenanami. Ngeke usihle6e nakemtini ma ugana. Nakemtini 6anga6ona nje kokuthi kufike ufati ngempela. Nyoko wakufunjisa kahle.

Kanti futshi, ma inombatana yeluleka ngese6edi, uyifunyanise idembuluka idonse unomo sewumuje, ngetinja6a tekuthukuthelela kwekuthi kushiwoloni kokuthi ayish6ede kudla, 6ayathula 6onina. 6ayekele salukati noma yilichegu nelihona ehaya, ke liyede ngenomo.

5 Ma ligama lenombatana kuwutikizana, sitothi salukati, "Wetikizana, wediwa yini wena koku6a libojwe uligoze umwaka? Angithi majoda uyawathanda? Ufuna kuhle6a nyoko kuthiwe atange akuyale ufati wenanami ehuthele kangaka! Inywana neyefuta ekhwa6ole! U6ocobota ngakasi unuke, uve kokuthi kunukani. Uve kokuthi uyamba nje uyinjoda yini, ave uwufati wemunu hona ngoso bku! Funa sive sekuthiwa uye kogana.

U6ocobota unuke utive kokuthi uyini. Ufinyele ulingise nyoko. Ave kuyi6unu koku6a kuhluphekwe nenwanwa wenombatana a6e yilivila nelehlulwa ~~xx~~ yikutenwaya njengawe nje. Kojwa majoda uyawatshanda. Kanti nawo majoda axu6wa nekudla, ngo6a ayadla."

Ma seyikuvile lokuthethiswa inombatana, i6e seyicala nesimwe simo. I6e nemahloni ekutijumata emajodeni nge6uvila 6ayo.

Use6edi

5 Phela ingane yenombatana ihlala nenina. Aloku eyithuma njalo, tohe tino. Ayi6ekele sineke sekuyithuma. Edele koku6a yejwayele kuse6eda.

6 Uyitshela kokuthi ayishanele, isinje. Iye efuleni iyoha amadi isheshe. Igeze libojwe. Iphembe unilo. Iye kotshota tuni. Ivule li6we ilicanjule. Icanjule nembokodwe yeli6we. Isile ma6ele noma yimbila, noma yido6e te kuvu6a masi. Ikhwezele etiko. Ixhode lithanga i6onje sijingi.

Kuvushwe kudla i6onje ngelipini igete titsha iphakele 6anu. Ma se6edlile i6acubise iqoqe titsha netithe6e. Ishanele.

Ma ikade ilele yendlule ishanyeke. Ma iphemba ekuseni, i6uthe unotha iwuchithe etaleni iphembe. Ma kuganjaywa iganjaye. Ma kudingeka isinje endlini. Ma kuphele tuni iye kothota. Manga6e kuphele amadi iwahe.

7 Ma kulimwa ilanjele nina neligeja. Ayitshela kokuthi ligeja ingali6ambeli ekupheleni kwephini. Angemi athi chwi ma ehlakula ngo6a 6anu 6atothi uyilivila. Ligeja umunu ulithi khanku, akhothame nalo, athi khomfo khomfo khomfo, ehlakula angemi umunu ngephini welikhu6a ate atamule. Tesheli tiyabonisa. Ma ti6ona inombatana ivilaphela ligeja atiyesheli ngo6a titshi yilivila.

Nina ayifunjise kokutshi ma yale injima kuhle iyifete noma seyenqena. Ngo6a ma ike yashiya injima ingayifetanga, nangoso kutotshi ayiyishiye ingayifetanga. I6eseyi6a yilivila.

Ma yeluka sithe6e no6a yiluqansi, kuhle ingalokothi iluvilaphele lwekucala. Kuhle iluceje. Ngo6a ma ingalucejanga lwekucala, ngeke ite iluceje nanolumwe. Ma seyilucejile lwekucala, ilunika ninahulu alale kulona, noma ahlale kulona ma luyisicephu. Kuye kutshi ma seluphelile, lwaphethwa lucansi, 8 luncumwe. Ma luncumwa ke, umunu nolwelukileyo aluthathe alusonge alusonge alumise ngelufonga. A6esethatha imiti le na6eyisika eluka, la seluphethwe hona. Ayiwole ayiwole, ayiwole, aye koyithela endleleni. A6anu 6ayinyathele 6ayece. Lelisu ledelwa yihona umunu nowelukayo etohutshala a6e seluka njalo ngo6a nakuti6i 9 teluhuho lwahe tinyathelwe yi6anu 6edlula nato.

Unwanwa wenombatana afunjiswe kokuthi ma epheke imbita etiko, ufwanele ayihlalele ayihwetele ivushwe. Ayephule. Ayiphake. Kudliwe kucejwe ceje, acoce titsha ne6ekudlelwa kutona. Axu6ise a6anu 6eli6andla. Ku6e yihona etiyambelayo-ke.

Lothetho iwufunjiswa impela ingane yenombatana ngo6a itokwenja. 9 Emtini umshakazi uyiphaka yejwa imbita. Ayihwetele ayilinje ivushwe ceje ayephule ngetandla ishisa. Ayi6ambe esiswini sayo ngetandla, ayi6eke kasi. Anga6onakalisi kokutshi uyasha. Ngo6a ma esha, kusho kik kokuthi livila. Tandla titshambile. Akwati kupheka. Ma unwanwa-ke, engafunjanga kunina, anga6e uhluphekile ngo6a emtini akunqengwa kuyagudliswa.

Inombatana futhi ifunjiswe kusila lijiki. Ilicale kasi ite iye kolihluda. Ilithungele ctiyambeni nokutophuzelwa kutona. Nekula6a iyala6a ma iqeliwe umnumzane kokuthi mayila6e.

Ifunjiswe futhi nekupheka mahewu. Netihlo6o 6ohe tekudla nokudliwayo ekhwa6o.

10 Ngo6a ehlo6o kudliwa lifuthu, netiga6e, nemaselwa, nemqheke welithanga, nesijingi sembila somusha nemfino yetinanga, nenyama ma ihona, nesigwamba sembila nomusha, nemahewu embila nomusha, nemdokwe, (nesiwa) jeqe, nesingungungu (Jeqe evu6we ngabatata noluhlata ugayiwe. Kuvutwe nohla, kulale. Kute kudliwe ngoso). Neliduma (liphalishi lembila nomusha). Nembondwe, nabatata nemajumbi, nemasi, nemkhwili.

E6usika kudliwa do6e, nemajumbi, nabatata, nemasi, namasokhwapha, netindlu6u, nembantshi nemahewu, neliphalishi, nemjokwe, nemaq6engwane, nakhukhumala, nelijiki, neluphuthu, nenyama. Nanetimwe-ke tihlo6o netichamuka emaceleni ma kuhla6iwe noma kungahla6iwe.

Njengemakhwe, nje. Ma lidumile, ku6a yilowo munu aphuthume esikhoweni sahe. Ma ewelamele, aphekwe, adliwe. Na6amwe 6a6onje liphalishi nelishu6ileyo, ngawo.

11 Na6amwe ma kuhla6iwe, 6athatha uhludi 6a6onje ngawo liphalishi nelishu6ileyo.

Na6amwe 6ede umnyelanko6e. Genyelise do6e. Tithi la setibejukile 6athele mifino ngetulu. Ivushwe ceje kuphakwe kudliwe kuhlanganiswe.

Inombatana ifunjiswa kusila nekupheka tohe letihlo6o tekudla. Ifunjiswe unina. Ngo6a ayati la yokwenjela hona.

Ma seyifunjisiwe, ke, iye ngekuya njalo, iloku itipheka letidlo. Ma seyiyinombi kona, nina ahlale kasi. Inombatana yede yohe mise6edi. Ipheke ihlakule imime. Yede yohe mise6edi yakendle neyakehaya.

Kothi la nina esathi usitakele, 6afike 6afokati 6ayithathe iyogana. Ku6uye tomo. Nina a6uyele kasi, ate aphumutwe yinombatana nenqane ma enayo.

12

Ufwana

Ufwana-ke yena ucala ngekwelusa mathole. Ate alanjele 6afwana 66mo. Akhu6ele ma kusengwa. 6amklezele nakenomweni. Yihona eyothi noma esemjala, ma eda tino tekucinela na6amwe, 6athi, "Waklaza 6o!"

Ate eluse tomo. Ma elusa tomo, ucala esemqane. 6aloku 6emthuma 6ethi ma egqele tomo. Aye ategqele. Athumwe njalo ate naye ejwayele.

Ku6uye kufike tihatshi tekudlala. Tingqwele tihethe midlalo netodlalwa. Ma ~~kuxoxaxox~~ kutodlalwa lipele, tihombe 6afwana na6atoya kogawula tigude tekupela. 6atilungise 6atithi du. 6apele ke. 6a6e se6ethi ku6afwana ma6awethwale 6awenyuse. Athi ma eketulu 6awahlale deje 6apele. Aye a6a6eke edasi, 6ehlile. 6awethwale 6afwana na6anqane. Lose6edi wediwe njalo 6ate 6akhathale. 6ayeke.

13

Ingqwele isho futshi kokuthi sekutongcwekwa. I6ite ufwana nomqane itshi kuyena, "Yeyi wena, wota la!" Afike ufwana. Itshi, "Sohwe6u uthe angakushaya akugxoshe, uyimbwa!" Athukuthele ufwana a6ilote. Athi, "Mina ngingamshaya hona ngoku."

I6uye isuke ingqwele i6ite yena Sohwe6u ithi, "Uvile kokuthi Mjelwa utshi uyakwehlula? Uthe uwufati wena." Athukuthele ufana. 6athathe tinjuku netimbili. 6ashayane. Nemwe eyokuvika, nemwe eyokugalela. 6angqweke, 6angqweke, ehlulwe nomumwe.

Ku6uye kweqhathwe na6amwe. 6ate 6aphele 6ohe. Ku6e sekuhiwa mahlamvu-ke. Kunikwa 6afwana na6anqane. 6efunjiswa ngawo kungaweka 6afunjiswe kokuthi noma umunu ekushaye kahulu, unghali ngo6a uyinjoda awuyena ufati. Futhi ungatihulumi ehaya tinja6a netedeka kwelusiwe endle.

14

Uphele lowo mdlalo. Kuyambwe kuyiwe kogalelwa. Kugijimwe-ke, kugalelwa ngetinjuku netigwe6a. Kunesimwe sihathi 6ashaye timbiba, nema6udi, netinyoni, na6ofukwe (Kojwa 6a6alahle 6ofukwe ngo6a ma umunu edle fukwe nesihova wetela emwini, a6e engquphatela nje). Nemavonjwe, netibudu, nemagqalashu (nadla tuku).

Ku6uywe-ke. ~~Kx~~ Kuyofunwa unilo. Ma kuhona umuti nokeduze, kuthumwe ufwana wahona ayowe6a unilo ekhwa6o. Ma ungeho umuti, tingqwele tifune luvathi tiluphehle kute kukhihlike malahle ti6ase. Kojiwe tinyoni leti.

ser. 482

Kuthi ngesihathi tingqwele tibidle tinja6a tekuthola unilo, ti6e ti6a6ele 6afwana mise6edi na6atoyiqoqa na6o. Kuthiwe ma6aye koqwagela. Na6o-ke 6achitheke 6afwana. Na6amwe 6aye esimwini yetaqatha, 6embe ngetini 6atithole 6atifihle 6a6uye nato tiye etiko etingqweleni, la kwethulwa hona.

15 Na6amwe 6aye kofula umbila, esimwini na6ayi6onayo. 6afule, 6afule, 6awu6ophetele emaqakaleni. 6ayambe 6ewuhumula ngetinyawo. Kunga6onakali kokuthi 6ethwele mbila. 6aye 6ayofika etingqweleni 6awethule kutona.

Na6amwe 6aye esimwini na6ayi6onayo 6ayobonya ife yemunu. 6ayifule tityanja. 6ayi6ophetele emaqakaleni. 6ayihujule. 6afike 6ethule etingqweleni.

Kuthi ma se6ephelele 6ohe, 6ahlale. Tingqwele tihombe 6afwana na6ato kosa mbila, ngo6a tuni setiyinqwa6a. tithotwe yi6afwana na6anqane na6angakakwati kuqwagela.

Kusuke tona tingqwele futshi tithathe ife. Tihethe yato tiyi6eke. Ta6ele 6afwana 6ohe neseleyo. Tithathe nembila wekosa. Tihethe wato tiwu6eke. Ta6e noseleyo tiwa6ele 6afwana 6ohe. Tithathe nenyama. Tihethe yato tiyi6eke. Ta6e neseleyo. Tiya6ele 6afwana 6ohe.

16

Tithathe netaqatha titi6eke tato. Ta6e netiseleyo, ta6ele 6afwana 6ohe. Kuhlaliwe kasi-ke, kudliwe. Kudliwe, kudliwe, kudliwe, kudliwe! Kwesuthwe kushiywe nelihulu litala la 6ekudlelwa hona.

Ngoku-ke sekufike sihathi sekugojusa tomo. Tomo atisatiwa! Yemajoja! Tiphi tomo! Tomo setibonya masimu! Sekuvakala ngefati ememeta, "Eta6ani letomo no?" esethukuthele engeve ethetha esetichu6a.

Se6a6aleka 6afwana 6ehlakateka, 6eyambe 6ecosha na6ahangana nato 6etishaya * 6etishushumbisa. Tingqwele tigijime tijole tona leti netichu6wa ufati ti6aleke nato. Mhlaumbe ufati asale nayo i6enye. Amemete injoda yahe imchu6ise noma imchu6ele yona iye ku6o kwayo.

17

Ifike injoda ithi, "Yamba uyohlola ino ~~yey~~ neyediwe iyomo yaho esimwini yami! Ifulathele.

Lowofwana-ke, noneyomo nebambiweyo, angeke alale endlini. Utolala enyango. Kuthi kungahlwa kuphelele, aotkuma ngenyango wekhwa6o, alalele eve kokuthi ave 6ethetha yini, ngo6a tomo tidle isimu.

Eve-ke kwekuthi uyafunwa, ahlehle ajikele ngemuva kwendlu. Aphume nina amemete, "WeMjabiswa!" nya. Au! ayambe abeke nakesi6ayeni afike tomo tiphelele, ahulume yejwa ngoku, "Kojwa ingane yami iye ngayi? Loku tomo tiphunyukile tangena esimwini, pho! Sekungate kulahleke munu? WeMjabiswa! Hhwwu! Uku6a nga uyephi unanami?" Ihlitiyo yaMjabiswa icale kuthamba, ku6e sengathi angativeza kunina, kojwa anga6i nasi6inji.

18 Nina afune mpela ememeta, ehuluma yejwa ethi, "Au! ingane yami yedenjani ilambe nekulamba. Kuyiloku kusile ingadlule? Yemajoda! Ngehlelwa yinca6a a6anu 6ethulile."

Injoda yahe iphenjule ithi, "Hheya! Kaje ufunjekele wena Masontshishi! Mjabiswa mina kengim6one, nje, la! Ngimdinda ngenjuku! Uva nga6ani kokuthi ayambe engiholela maqala? Yikona kwelusa kwahe tomo loko? Utongifunja Magaye!"

Iphume injoda ifuthekile ithi, "WeMjabiswa!" Kuthi nya. Iphinje futhi, "WeMjabiswa!" Kuthi nya. I6uye injoda iyambe ingqongqa, i6uyela endlini. Ithi "Kuyeyisa loku! Sengathi kungake kudliwe tilwane."

19 A6ace njalo ~~M~~ Mjabiswa. Loku nakesiswini alambile kahulu, ngo6a wesuthi sisulu sakendle. Esa6e, esa6e, ejinga kokuthi wedenjani ngenja6a yekulala, ate a6one. Angene esi6ayeni. Afike ekhathi kwetomo tahe, aphanje ucu6a ede sisele. Angene kusona. Athi kuwu6uyisa uqu6a etihlangothini, asuke alale. Atumwe yi6uthongo, aphaphame kusa.

Avule lisango, ashaye tomo ayotelusa. Tidle tojwa ngoku. Tidle tesuthe. Ti6uye intlazane titosengwa. Ativalele esi6ayeni eme hona ngemva kwesi6aya. Kanti 6ayam6ona.

Athi yise esiveni netosenga, 6itani nawuya Mjabiswa ulambile. Anivanga yini nina ehala ngekuthi ingane yahe ilambile.

20 A6esephuma ufwana nelithunga ethi, "6awo uthi yamba uyodla Mjabiswa. Ave usulambile yini?" Athi, "Ngilambile. Ave etongishaya yini?" Athi, cha usebodlile ngoku u6ethukuthele ~~m~~ izolo. Kojwa akesicale ngekusenga kucala. Wota neyonyana yaMbokodwe." Asenge asenge, ayihiphe nenina. Angenise iyonyana yaLentusi. Ayisenge ayisenge iyomo, ayihiphe nelithole layo. Ate aticeje tohe netisengwayo etisenga.

Time tomo. Nanetinematshole tinqelise nje tingayambi, ngo6a tesuthi. Ufwana uteluse kahle tadla kahle tesutha.

21 Lofwana nosengayo usemklezisile ufwana wekwelusa. 6a6ese6e6uya nentusi-ke, 6eyiyisa endlini. A6eseyetha emaguleni ufwana nomjala. Nawetingane awethe. Netinja ~~x~~ atithelele. Anike Mjabiswa lithunga aligeze ali hlome esi6onjeni salo nesigximekwe eduze kwemagula. A6eseshanela kasi la 6ekuthelwa hona magula a6eke ushanelo. Ahlale kasi ngetiko. Nina amwedele kudla adle. Adle, adle, ahiphe tomo. Yise am6one etichu6a. Athi, ehhe! Ute ufike utifake emasimwini e6anu. Uyongi6ona! Athule nje ufwana ayambe ~~6~~ e6ungcana njengembwa i6ambwe idla macanja. Ku6e seliphelile njalo licala lahe.

Ma 6afwana se6eyitisiva kuye kuphele kwelusa, kubo ke kweshela. 6a6ese6eyamba bebonisa, 6ebonisela tinombi. 6ekhonya, 6eqhenya.

Use6edi nowediwa tisiva awuho ehaya. Kusenga kuphela, nekutingela-ke. 6ayafika ehaya 6aphakelwe kudla etiyambeni netigudlwe kahle teli6umba, 6adle ngetiyedo ta6o temithi, neti6adwe kahle.

Ma isiva iya kokweshela ihlangana ne6afwana 6elusile, i6adinde ngenjuku. 6ahale, 6ahale. Kojwa ngeke 6asho ehaya kokutshi kufike isiva yakekutshini yangishaya.

Ma tomo tidla isimu ta6onwa yisiva, itihphe ceje ingahulumi. Isukele 6afwana i6ashaye. Inga6uti nekutshi yitomo ta6ani leti netidla isimu ya6ani. Yena, nje, angene ngenjuku kuphela. Ne6afwana ngeke 6asho ehaya kokutshi 6ashaywe yisiva 6engayati.

23 Ma tisiva titohlangana endleleni, (phela niyati kokutshi tindlela kaje kuyileti tesintu laha a6anu 6eyamba 6alanjelane. Kaje kungayanjwa emigwacweni) tiphethe lihawu netinjuku, tichenya, tiyambe tiwa ngetihlangothi, nelimwe lihlobo li6e kembili, tivunulile atichedukelani endleleni. Kutshi ma tihlangana tisiva tiye tishayane ngetifu6a. Loko kwediwa yingo6a 6ahulu 6o6o6ili la6anu. Amuho nongachedukela nomumwe. Ma tike tashayana ngetifu6a, tiyasha tinjuku. Tibuqane, tibuqane, tehluwane. Ti6ingelelane ti6utane impilo nekutshi tiya kokweshela tinombi tasiphi sigoji. Tehluwane.

Sekuto6a yiwona se6edi lowo. Setote tiganwe tingawuphathi use6edi ngetandla. Ngo6a niyati kulima kulima 6afati nemanombatana ngemihono. Ate ahlakule. Ate avune. Ate abule. Afake emigojini yekudla. Ate awusile wohe lowombila, ewupheka tihlo6o ngetihlo6o tekudla.

24 Nganesimwe sihathi, kusilwa lijiki. Nganesimwe sihathi kusilwe sijingi, nesagco6e, nemjokwe, nemahewu, nedo6e temca6a, Namasohwapha (sithalaphishi) nesigwamba, nembaqanga nemace6engwana, nembantshi, nencūmbe yetingane, nekudla kohe kwetingane, nekwe6ajala nokugaywayo. Ngo6a nembila nomusha ugaywa 6ojeqe, netino tohe umunu nathanda kutigaya.

6afwana 6ona 6anga6a tisiva a6aphin^ji 6ase6ede. 6ayabonisa 6ebonisela ku6ona tinombi nenetihuthele 6eshele tona, yihona 6engeke 6ayede ingoti yekuganwa, 6aganwe yimavila, 6a6uye 6ahalelwe tingane tehwa6o na6onina 6etshi, "Au! Kwadlalwa ngetomo talo6ola livila."

Maqala ayengeho. Kwaku6a uhlola ufwana engenise liqala lekwemitshisa ingane yemunu ehaya.

25 Nemanombatana eja6ule ama esephuma ma6ele. Itshi ma seyicala kuhlosa nje, ku6e yinelihulu ligugu leli. Kuyanjanwe kuyiwe kotshota noma kongxumba ifuleni, noma kolinja tinyoni. Kwembulelwane ma6ele. Ku6a6atwe ngempela. Nalowo nohlosayo eja6ule ngo6a usetokweshelwa. Naye aqha6ise 6afwana.

5. Kutiphatha kahle

Inombatana, noma ufwana, noma yingane, ma ihuluma nemunu nomjala, kufwanel ibeke kasi. Itho6ele umunu nomjala. Ingalokothi imgqolotele ~~ma~~ emehlweni, iyilithatha, yise nenina a6atalanga lutho kuyona.

26 Ma a6anu na6ajala 6ehleli endlini, tingane tiyatatelelea kokutshi kufwanele tiphambane na6o, titshatshe tingane neti6elethwayo tiphume tohe nato, tiye ~~ma~~ kodlala enyango. Ma linetha tiye kunemwe indlu nehleli salukati, tiye ko6anga hona usinjo.

Ma umunu nomjala, noma uyihla, nje, edle, wadla, wakushiyela kudla, wakunika kona, uyati kokuthi utoya kokwemukela ngetandla toto6ili u6onge. Uhlale kasi udle ngesandla. Uceje. Ugeze luhedo na6edla ngalo ulufake emgodleni walo. Ugete luhamba lwahe, uye kolumboza enjaweni yalo emsamo. Utshathe ushanelo ushanele la kaje edlela hona yihlo, noma wumunu lowo nomjala no6ekuphe kudla. u6esewuyaphuma uma usumxubisile, wa6uye wa6eka inje6e no6e umxubisa ngayo, emsamo.

27 Unwanwa wefwana noma owenombatana u6engeke alokothe ayambe alale engatiwa laha eyehona. Noma ufwana eyambile waya kokweshela utoshiya eshilo nakunina kokuthi ngisayamba ngivakashela 6afwana 6ekuthini. Sitoya ko6utha na6o. Ngo6uya ngesihathi nesiyikuthi. Ede kuti6a 6anu na6ajala. Kani uya etinombini uyokweshela.

Ma encumisile, utodla aceje kusihlwa. 6ayambe 6aye elawini la 6elala hona. Utotitshela tisiva netimwe kokuthi uya enombini. Ayambe. A6uye hona esuku futshi 6anu na6ajala anga6edi koku6a 6amsole kokuthi uphumaphi. Angalali emwini. Ngisho e6engalalanga esuku ejonsa lutshanjo nenombi, la 6e6encumiselene hona.

28 Inombi yayingayi emtini la igane hona noma la icome hona, ma itivakashela nje. Yayiyama ku6ona sijumo neseda koku6a kufwanele koku6a iye ko6ona emtini. Ma kufiwe emtini yayiye iyambe nanomumwe umunu notofike ahulume a6a6ate. Yona itshule nje ingahulum Ibeke kasi ikhophote.

Noma kungafiwe. Ma inombi ihalangana neyise welisoka, noma yililungu lemtini, i6ingalihulumisi. I6itshula, nje ilunge, ibeke kasi. Umunu wemtini ayi6ingelele. Ivume ngelusidi. Kucishe nekungevakali nekutshi iyavuma. A6ute impilo. Itithulele nje. Ahulume, ahulume. Itithulele nje ibeke kasi. Ayi6ungate, ayi6ungate. Ititshulele nje ibeke kasi. Asho nekuthi, "Usi6ambe usicinise nombatana!" Ititshulele nje ibeke kasi. Avalelise ititshulele nje. Elule sandla etshi uyxhawula. Ititshulele nje ingaxhawuli. Ibeke kasi. Ate athi, "Yamba kahle nombi. Uhode ehlitiyweni yaho." Ithule nje. 6ehlukane-ke. Kutshiwe ihlonipha kahle leyo nombatana.

Noma iye emtini kugulwa iye ko6ona, iyamba nanemwe netofike ihulume iphenjule ma tito6ona. Yona ithule nje.

Nakehaya, nje, ma unwanwa wenombatana noma owefwana ma onile, ethethiswa ehaya, esolwa, yena uye athule abeke kasi angaphenjuli. Umunu nomjala athethe athethe ate ayeke ayambe. Amshiye emile etitho6ile ebeke kasi. Ma e6ona kokuthi uthatha injuku ufuna kumshaya a6aleke.

30 Ma kudliwa inyama, tingane 6etinganakwa. Ngo6a 6etiphuma tiye kunemwe indlu, noma tiyodlala enyango. 6atodla 6adle a6anu na6ajala, 6ati6ekele tingane. Ma se6ecejile-ke, 6ati6ite. 6atinike inyama yato tidle-ke,. Teneliswe. Ku6e yihonda ku6itwa timbwa tito qha6a mathambo.

Ma umunu nomnqane ehlangana nesihlo6o endleleni, noma sihlo6o sifika ehaya, uye asinike ino yekuhlala. Asi6ingelele. Asixhawule ngetandla toto6ili. A6ute impilo.

Ma kuhona kudla asiphakele ma kungeho, alanjule indlala.

Ma kuyinjodakati, seyenjile, itolala, kuye kutshi mhla i6uyela e emtini wayo, a6ekhwa6o 6ayinike kudla nokuluhlata, ku6e uthwalo nomhulu welihanja. 6athi ayiyambe iyophekela ukhwemwana. Lokudla-ke itofike ikwethule kuninatale. Naye a6one kokutshi ufati wenanahe utalwa yi6anu na6asatiyo sihlo6o.

31 Nomumwe umtali u6a neku6onga naku6onakalisayo. Ma injodakati yahe, 6e imphethe kahle, yenje ceje ilo6olwe ngetomo tiphelele kahle, uye ayi6onge. Ma eyati kokutshi iyilikati lemasi, uye ayishayeleyo yemasi esi6ayeni kuye, ichu6we iyambe nelinkonyana layo, ayi6eke esigcawini a6atshela kokutshi unanahe uyawadla amasi. Nayo iyomo yahe nayofike ayisenge adle amasi.

Nomumwe umtali ma eseganwa unyana wahe, 6e6ekade 6epathene akhle naye, uye atshi ma esemlo6olele wamceja du, a6esemupha iyomo, ~~xxx~~ edele kumfuyisa amngenise e6ujodeni. Iyomo leyo italele yena ufwana lowo.

32 Nomumwe ufwana aye kuyisemhulu, noma yikolonina aye koti6ika kok kokuthi uyaganwa. 6afike 6amshayeleyo tomo tekulo6ola noma timbili noma tintathu.

Ma inombatana igana seyitogqagqa iyamba tohe tihlo6o tayo iyambe ivukela (icimela iphukula). Ma ifika, 6ayi6ingelele. Itithulele nje. 6a6ute impilo. Ititshulele nje. 6a6ute kokutshi iyaphi. Ititshulele nje. 6ake se6e6ona-ke, kokuthi inombi iyenja itovukela. A6eyejwa noyinka sitshe6e. A6eyejwa noyinka lucansi, noma sicephu noma yingceke, noma yilugwiwo, noma wushanelo, noma yini nje natshanja kuyinika yona. Ma seyikutsholile-ke loko nekufunayo, ihleke. I6onge. A6eseyiyahuluma-ke. Ku6e tiyihloniphile-ke inombatana tihlo6o.

33 Ma inombatana yenja isenako kolonina, yayiya nje hona kolonina ifike isho itshi sengiya kogqagqa ngoku. Yisemhulu asho athi wota nenyeni waho ~~xx~~ ngitom6ona. Imlanje. Afike ayihla6ise iyomo. Iya6i nece6ileyo. Ayemulise inombatana yenjodakati yahe. E6onga kutiphatha kahle kwayo ite yenje kunyeni wayo itiphethe.

Unwanwa wenombatana ma e6etiphethe kahle etihlonipha ehlinipha ne6anu na6ajala, 6aye 6amtshanje. Kutshi ma seyenza kwesuk^e nongesiso sihlo6o apha the sithe6ana sahe. A6e yejwa nophethe sinyati a6e yejwa nophethe ingceke, a6e yejwa nophetha ushanelo, a6e yejwa nophethe sicephu, a6eyejwa nophethe luqansi, a6e yejwa nophetheni, nani yahe nehle. ~~xxx~~ 6ohe 6aye kohlangana ekhwa6o kanombatana leyo ne6e i6aphethe kahle seyenza. 6afike 6ayinike imahla-le. Ku6e yilowo ahulume, ku6e yilowo ahulume.

34 Bahuluma njalo Gayayiyala. Gayayitshela kokuthi yamba uye emtini, ufike usahlele sihloko nesihle emtini. Wede loku noke ukweda uselaha kuthina uyinombatana. Nyoko Gesesimejwayele nje ngeligati lethu. Kojwa asitalani naye. Gesediwa yitodo taho neteda koku6a sejwayele kangaka laha ekhweni. Yamba-ke nombi uye kosikhodela nakembili. Wati kokuthi Gatofike Bakuthuke emtini Gathi uyaphinga, uyathakatha, uyiliselala, uyilivila uyilinku, uyilixoko, uyancishana uyito tohe tino leti netimbi. Wena-ke, u6otithulela nje. Unga6anaki. U6ambe umenjo waho wena. Uwu6ambe uwuthi ngqi. Umunu uti Gambela yena umenjo wahe. Futhi utichithela yena umenjo wahe.

Ungathi ngo6a u6ona uthole injoda u6esewuthi uphethela. Kuhle wati kahle kokuthi umuti u6ayimuti ngeku6a kuphambukele 6anu kuwo. Uwena-ke noyokweda 6anu 6ejwayele ekhwakho usakhele sihloko nesihle emtini. Njengo6a u6ona nje laha ekhweni sejwayele kangaka, sidonswa umoya waho netedo taho.

35 Ma tingane tinikwa inyama, tiye tilumisane. Ayisikwa. Tatiye tinikwe nje sigaxa. Kulume leyo, inike nemwe. Kulume leyo inike nemwe. Kulume leyo inike nemwe.

Nemahewu ma tinikwa, tithelwa eludiweni. Kuphute leyo inike nemwe. Kuphute leyo inike nemwe. Kuphute leyo inike nemwe, njalol Tite tiphela tohe tiphutisana. Tite ticeje.

Nekudla kuphakelwa lujiweni lumwe. Tihlale tingane tiluzungete. Kuhe ngayimwe, ngayimwe, ifaka enomweni ngesandla sekudla. Tidle tite ticeje. Tikhothe luhamba tilu6eke.

36
35b Gafwana Ga6ethembiwe kahulu. Ma inombatana iganile ithanda kuyo6ona sihloko sayo nesikuje nelihaya 6atali 6ayo 6a6eye6athathe ufwana 6athi ayihaphe. Ngo6a kuyatiwa kokuthi inombatana yitomo. Tomo /tiyeluswa. Atiho tomo tetingayamba tojwa njengemhlambi kaTalusile.

Noma inombatana iyambela kolonina, kwakuye kuthiwe ayiphaketelwe ufwana, ayihaphele koku6a inga6amba yi6anu endlelani.

Ingane yenombatana yayicaphelwa kahulu, nje, hona isenqane. Ma seyihlala, yedelwe sigenge sekufihla ngembali. Noma seyiyamba ifake sone sigenge ngembali. Ithi ma ihlala igovota kunga6onakali lutho. Kufihle sigenge.

7
36 Ithi-ke, ma seyigijima, seyihuluma ingane, itshelwe. Itshelwe ma ihlala ka6i, kuthiwe "Fihle! Fihla iyomo!" I6eseyiyeka ku6ovota, ihlale ithi thekence. Ifinyele, ihlalise okwenombatana. I6uye ihohlwe. Icoshame. Kusuke sigenge sifihle. 6ahute 6a6a6ate. 6athi, "Au! Fihla! Fihla iyomo!" I6uye iticoca. Njalo nje. Ihule ngayo leyo hlonipho, ite yefunje kokuthi inombatana iyaticoca

ngo6a iphethe liqala, iyomo yenina ayifuneki koku6a ihombiswe
6afwana. Ingane ihule ngaleyo hlonipho. Itshelwe kokuthi ma
iyinombatana mayivane nenina. Ayithume athi mayivule li6we
isile kudla. Ikhe amadi. Ithote tuni. Ilime, ihlakule. Ishanele.
Isinje. Ilinje tinyoni. Ithi ma iya kodlala icele. Ingayambi
izula nje. Yeluke maqansi netitshe6e.

Ma kufika umunu ehaya, inombatana ikhwishite, imfunele
kudla. Ma esahuluma ne6anu na 6ajala, yona ihwishite ilungisa
kudla ngale. Kulunge ceje ikuphake imuyisele umunu wemtini. Ma
kuyinjoda nehloniphekileyo, nengangeyise, aphakele eluhambeni
unwanwa. A6eke tiyedo neti6ili. Afike aku6eke kudla ngetulu
kwesitshe6e semidi, sekudlela.

37 A6eke tiyedo. 6adle neyise. 6ayadla injoda iyahuluma itshi,
"Hhawu! Yate yahutshala lenombatana 6o! Isiphekapheke nini!
Wufati mpela lo! Umunu anga6e utshole mshakati ngempela
nongamsilela lijiki livushwe ngelilanga.

6adle, 6adle, 6aceje. I6axu6ise inombatana. Icoce titsha
na6e6edlela kuto, itigete tiyamba netiyedo iti6eke enjaweni yato.
Itshatshe ushanelo icoce kahle ngesinono kudla nokuwele kasi.
Iku6utshe itshelele tuku enyango. I6eke ushanelo elilongweni,
iphume.

9
38 6a6uke, 6e6ukele inombatana igcigcitela. Ingahohlwa injoda.
I6uye ingene inombatana. Ingene netihwe6u tembila ngesinyati.
Ifike isuse sitshe6e sekusilela, ne6esigi6ekele li6we. Isifake
ngembali kweli6we. I6eke imbokodwe. Ichode umbila iwutshele
ngakuyo, etulu kweli6we, imbo6kojo yona i6e ngembali kwembila.
Iuwoklote ingane yemunu. Kuhale 6ufahlafahla. Kuchilike maphudi.
Kugcwale ingceke hona ngoku. Iphakule kugaya. Ithele imuphu
engqekeni. Iyiphanyeke ethala. Ishanyeke iyambe ithathe lihu6a
iyolima. Ibekute, ibekute, kani tiyayi6ona tesheli neti6ukeleyo.

Kuphele sihathi sekuhlakula. I6eke kasi lihu6a. Ili6eke ngek
ngekulifihla. Itshote tuni. Yetshwale. Ifike itilahle la
kwethulwa hona tuni. Ingene endlini idumele imbita. Iye koha
amadi. Iya6uya iyapheka. Lihu6a ma ilifihlile esimwini, isuke
ilifihlele koku6a iyolihipha ma seyiyohlakula futhi.

Inombatana nenje kuye kutshiwe itiphethe kahle.

Iwuhloniphile uthetho we6unu. Nayo ihloniphekile ku6anu.

3940

6afwana 6a6ethumwa. Manga6e kuhona injawo laha kufuneka kutshumwe umunu hona, 6ekutshumwa ufwana.

Manga6e kutohla6wa ehaya, kwakuye ku6e hona a6anu nokufwanele 6a6itwe 6afike ngayizolo. Kuhla6a ku6e kutohla6wa nohla. Umnumzane-ke a6ile 6afwana 6ehaya a6atshume. 6ayambe nga6a6ili noma ngamumwe. Asho kokuthi mayambe ufwana aye la kwenjele hona injodakati neyikutshi. Ayi6ite, ngo6a kutohal6wa ngelilanga neliyikutshi. Yona ite ifike ngayizolo ilale. Kuse kuhla6we seyihona.

Ma kuhona majodakati nayisihlanu, enjele kuje, a6itwe wohe. Kutshumwe 6ona 6afwana. 6a6uye nawo. Noma umuti umhulu ~~w~~ sewehlukene, kutshumwe 6ona 6afwana 6a6ite 6anu nokufwanele 6a6itwe. 6acocane ehaya 6ohe na6afwaneleyo.

41

Ma kusuke kutomemwa kuto6a / hona liqeqe, kutshumwa 6afwana 6ayambe 6emema emtini nenetinombi netisiva. 6emema kutoshikisha nekutosina. Kulungelwe lilanga lelo nokosinwa ngalo. 6ayafika 6akemtini 6afiqe lunyawo sebuhlangene. 6a6ehlule ma se6egwa6elene.

Kumemwe 6apheki. Kumemwe kuqelwe kudla nokuyitipheko, ku6anu na6aphekisana na6o. Kumemwe ~~im~~ lijiki nemahewu ku6anu na6asilisana na6o ma kuhona use6edi. Kumemwe, kumemwe, kumemwe. Kohe laho kutshumwa 6afwana. Kutshi-ke mase ufikile use6edi weliqeqe, 6afike-ke na6amemiweyo. 6a6e 6ojwa na6aphekayo. 6a6e6ojwa na6aletsha lijiki. 6a6e6ojwa na6athwele mahewu. 6a6e6ojwa na6aletshe tipheko netiluhlada tetihoo6o ngetihlo6o 6ekudla. 6a6e6ojwa na6atohlela kokutshi ma sekwa6iwa, kuyothi sifunja sekutshini silawulwe ekhwami. Sekutshini silawulwe ekhwami, esekutshini / silawulwe ekhwami. Njalo-nje. Kute kucejwe kahle use6edi wohe. 6anathe a6anu 6ohe neti6ukeli 6ajumale. 6agojuka.

42

Noma ku6eletshwe ehaya, kuye kutshumwe ufwana aye enyangeni aye kofuna tinyamatane. Kuthunciselwe ingane. Noma kugulwa, noma kufiwe, kutshumwa ufwana aye ko6ikela tihlo6o.

6afwana a6anu na6etshembiweyo kahulu ehaya. Ma utele
tisiva tete ta6a tine, ta6a sihlanu, usuke utele umuti. Kani
no6a iyimwe, nje, usuke utele umuti. Awufwani nemunu notele
mahlungulu ojwa (manombatana). U6usisiwe ma utele 6afwana.
Ucalekisiwe ma utele manombatana ojwa, ngo6a awunayo indlalifa.
Lifa laho lodliwa etiveni.

6

Tohe letino nesengiti6alile laha, tingane titifunjiswa
yi6atali 6ato ehaya. Ingane icalwa unina isenqane. Ayifunjise
indlela natshanja ihule ngayo. Yone ingane, nina a6oke ahahlele.
Eboka ngenomo nangenjuku. Esho kokutshi, "Angitange ngiku6one
loku! Angitange ngikweje loku mina! Uhlola ungeke wacala
ngami emtini wami! Nami ngawuhlonipha umuti we6awo ngate
ngenja ngihlonipha! Atshathe sicwayi ashaye. Ti6aleke tingane
tifinyele. 6uphele 6uvila emanombataneni. Afinyele. Ne6afwana
6aticoce 6ahawule koku6a 6a6e yilufala6a.

Inombatana yona, nina uyiqoqosha ite iphume kuyena ma
seyiya kogqagqa. Eyiyoqile /eye6ula ngenomo wahe. Eyitshela
kokutshi, "Ino neyilivila le! Ifuna kuya kongihle6a emtini!
Ingixa6anise ne6ahozil! Ngenxa ye6uvila ne6ufe6e! Se6eda! Uti
coce! Utimise kahle! Angifuni kutshukwa ngawe, kutshiwe wefuta
nyoko. Mina ngangeda tohe tino netihle. Angitange ngimhle6e mana.
Neyihlo uyati6onga ngami. Nawe-ke, lingisa mina."

Ayifunjise, ayifunjise, ingane yahe ite iconje utshetho wahe.
Ufwana yena, amfunjise a6uye amkhawu6ele. Ayekele yise. Kojwa
nina atonakalise umoya wokumhlonipha ufwana wahe, ngo6a uyihloko
yahe ayekele yise, ku6e uyena notochoshisa livi la konakala hona.
Ufike tingane temunu tihlonipha, tilingisa timbwa tona
tingawadli macanja ehaya, kani tiyawadla tiyambile.

Ufice isiva yemunu ihlinipha yise anele angene endlini isuke
esigcikini ihlale kasi. Ngo6a yaikwati kuqhoshela yise ehaya.
Ku6e uyena ahlale esigcikini ku6e yiyona ihlale esigcikini.
Ufiqe kuhulumwa luja6a ehaya. Isiva itshule ju. Ingalunqaki
luja6a lwe6anu na6ajala ilwede olwayo. Ngo6a uhona yise nenina

ser. 482

K13/27

14

na6atohuluma manga6e kujingeka kuhulumwe. Ufiqe isiva ise6eda. Ilungisa masigugile si6aya kufohle tomo. Isenge. I6onise 6afwana ma 6evalela tomo. I6eke mise6edi yohe ne6eyitobekwa uyise kokutshi ime kahle yini.

Ma ku6a hona ino neyonakalayo, abevumule yise. I6une isiva ishona kasi. Athethe yise ingamphenjuli isiva.

45

Nanina ngale uyiqoqoshile inombatana. Ulungisela iyomo yahe yemchoyiso. Ate ayitshole kahle. / Inombatana ingamjumatanga. Nakemtini ma igana, ifike inotshetho nomuhle. Na6akemtini 6etha6e ngemshakazi wa6o, 6angasho kokutshi mayambe aye koyalwa ekhwa6o. Ngo6a uyatatela kokutshi kuvukwa kumnyamana kushe use6edi kute kushona lilanga umunu wesifatana ekhwishita. Angalali emwini.

Ma ekhathele yiluhula, utose6eda ehaya. Nofwana angalishayi likhwela ekhathi endlini yeyise alishaye ngakandle. Ayekele yise notoshaya likhwela * endlini, ngo6a indlu eyahe.

Netihlo6o tahe, unwanwa, tiyamhuta ma eda ino nembu. Timtshele kokutshi utojumata yise nenina.

Ne6angani 6ayo na6ajala kunayo inombatana nefwana, 6aya6ahuta ma 6eda ino nembu.

46

Ne6anu nje 6esigoji lesu, a6ayi6ukeli ingane yeda ino nembu. 6aye / 6ayihute. Phela ngokusho kwami g ngithi 6ahuta ingane, angivi ngisho ingane nephathwayo. Ngisho ufwana nenombatana nase6ehulile. 6ayiti ngane ngo6a 6atelwe. Ligama lekutshi ngane, nwanwa, ali6andlu luli. Ngo6a neyeli6ele, yingane. Nenombu yami neseyenjile, kimina yingane. Nofwana wami nosenengane, kimina mtali yingane yami. Ingane yahe, yingane yenenami.

48

MaSontshishi wayegane kaXolo. Yena eyinombu yaSontshishi eMzumbe. Enje kumgiyelwa Xolo. Wafika laha, watijumata ka6i. Waphinga ka6i. Waphinga isidanasi, ino nekulu6ala, ne6onwa nayingane. Wateda imbwa nje ekhathi kwe6anu 6esive sikaXolo. 6amjela a6anu 6alaho. Kojwa 6engamtsheli. 6ehuluma ngaye 6ate 6a6ambe nongedasi. Nenjoda yahe 6a6e nemahloni okuyitshela kokutshi ayiganwanga lutsho laha kulofati wayo, ngo6a udliwa yi6anu 6ohe 6emudla nakemwini. A6anu-ke, 6esa6a liqala.

6esa6a kokutshi utotshi ma eva kokutshi ufati wahe uyaphinga
a6esem^ohitha ceje, atshi weva nga6o.

Kwachamuka Mgudlukelwa weMzumbe, eyambe elapha. Wafike
welapha emtini nomumwe. Wahlala hona, njengo6a nati kokutshi
tinyanga tiyambe ~~zihlala~~ tihlala.

Wayeseva-ke kulomuti, Weva Gehuluma ngaMaSontshishi.
Gethi ave ephinga. Gethi ngeke Gona unana6o a6eke eMzumbe.
eMzumbe tinombi tahona tiyafe6a.

Wevela Mgudlukelwa. Wenyela wate waphenjula Wa6uta
kokutshi ewa6ani MaSontshishi? Gamtshela kokutshi yinombi
yaSontshishi nowahe eMzumbe, efundeni yawo, ngelwandle, la
ungena hona elwandle ufula.

Mgudlukelwa wamwati Masontshishi. Wayeyinombi yelive
lekhwa6o. Watshi uku6a eve, eve, eve, yohe mihu6a yalofati,
a6ange esa6atshela & a6anu la6o kokutshi uyamwati.

Wesuka kasi, wamgasela. Mamfiqa kahle lihalne. Injoda
ingeho ehaya. Wafika la esatshi usila liyambazi. Wangqongqotsha
wangena. Ga6ingelelana, Ga6utana impilo Gaceja.

Wayicala Mgudlukelwa inja6a. Wathi, "Hhawu! Nombi
yekhwethu, uthi uyasahela nje sihlo6o nesihle, nesaqelwa
umhwenyana ekhwenu ngawe?" Athi, "Ehhene."

A6esethi Mgudlukelwa, "Ngivile kokuthi wena laha uyaphinga.
Uphinga ne6anu 6ohe la6a 6elive leZingolweni. Kojwa wena utshi
wedani? / Ma usihle6a kangaka thina 6anu 6eMzumbe? Sekuluhuni
no6a ngitisho kokutshi ngiyakwati, uwumunu wekhwethu eMzumbe.

Ma u6ambwa umhwenyana, wokwedenjani ngo6a uyokushaya
aku6ulale nje? Wokwedenjani ma ekuchu6a aku6uyisele ku6atali
6aho, a6atshela kokutshi uku6ambe uphinga? A6ite tomo tahe
akushiye ekhwenu?

Yeka leno noyedayo, ucale nesimwe similo. Ku6uhlungu kutihle6e

Waphenjula MaSontshishi watshi, Au! Angiphiki lutsho.
Ngiweva ohe amavi aho. Nempela ngeda ino nembu. Nami ngeke
ngithande koku6a unyeni wami eve kokutshi ngiyambisa kanje. Tutshi
nami ngingeke ngija6ule unyeni wami engi6amba angigojuse alanje
tomo tahe. Ngiyagqina ngqi kuphinga. Ngeke uphinje ungi6one."

Nempela wahawula. Aphinjange waphinga.

Lamyala-ke, lichikita litshi, "Ma kungena aBanu ungaBahulumisi. Ma kungena BaFwana ungaBahulumisi. Ngitoya kokuhelela insindwana, (amaha) notokoku utiphacula ngayo. Matinyo aho ma eke aBonwa yiBafwana ayophenjuka aBe Govu nje njengeligati. Ungahleki unгахulumi. Ma kufika manombatana uBohuluma nje, uhleke kanqane. Awanalutsho manombatana. ABanu naBambi yiBafwana neBanu naBajala."

54 Gaceje-ke kudla ayambe lo noyilichikita ahlangane nemanomBatana esigoji sekhwaBala etshi uyoha insindwana. Awatshela kwekutshi Hluphekile utshobile.

Agesephutshuma emahaya ekhwaBo. Apeke asheshise aphake. Aphakele esitsheni. KuBe yileyo iphume nesitsha sekudla nokuvuShiweyo kuBe yileyo iphume nesitsha sekudla nokuvushiweyo, kuBe yileyo iphume nesitsha sekudla nokuvushiweyo ekhwaBo, aconje kuBo kaHluphekile nako. Afike adle naye. Ahlale-ke, aGutshe naye ~~Ent~~ Hluphekile.

55 Gonina GaBone ngoBa sekuyiloku enyamalele Hluphekile. Gasonge luhuhu lwahe naGeshiye elweluka. GaButane kokutshi uye ngaye. GangamBoni. Gamemememete ehay, atitshulele nje Hluphekile. Etshule njalo, eva kokutshi uyamemetwa.

Salukati nesiwuninahulu sithi siyangena ekhwaso sifiqe manombatana ehleli hona. SiBone tinjiwo tekudla etiko, SiBone ino yembetshe elilongweni. Sitshi, "YiBoBani laBa naBakendlini yami?" Gatitshulele nje. Sitshisimisa luhuhu elongweni siBone umfuquulu wembeswe ngenguBo yekulala. Sitshi, "Wuhlola yini? Yini le nembozwe ngenguBo laha?" Gatitshulele nje. SiBuye site etiko sitshi sitohlanganisa unilo. Sifiqe tinjiwo tekudla. Sitshi, "Wuhlola yini? KuBekwa yini lokudla endlini yami?" Atitshulele nje manombatana. Siphume salukati siye kunaBoHluphekile sitshi, "Wemshakati, nawu uhlola Go! Endlini yami kugqwele Banu, nekudla etiko. Neno nembeswe ngesiphuku elilongweni. SengiBe ngiyaBute kokutshi yiBoBani aBangitsheli lutsho. Kojwa angiBati kokutshi yiBoBani ngoBa angisaBoni."/

57 NaBoHluphekile angene exhiBeni lesalukati, Akhangwe yikudla etiko. ABo seBona manombatana ehleli. Nemwe itimboze ngesiphuku

saHluphekile. A6ese6a6ala e6a6ala ngemehlo, a6one kokuthi lamanombatana awemiti le na6ahelene nayo. A6e seconja ngehlitiyo kokutshi Hluphekile uthombile. Ungene emgonqweni. Lamanombatana nahleli nawo, ete emgonqweni waHluphekile.

A6esephuma eya kuninahulu waHluphekile emtshela kokutshi kugonqiwe kwaho mana. Hluphekile ungene emgonqweni. Sithi salukwati, "Hha6o! Hheya! Kaje sengihohlwe yini mina kojwa? Kojwa 6ekulele ihlidiyo. 6engingati kokuthi Hluphekile usenga6a yinombi hone ngoku nje!"

58 A6esekphuma-ke na6oHluphekile e6ikela 6afati nahelene na6o kokutshi kuhona umgonqo ekhwakhe. Setiva netingane te6afwana kokutshi Hluphekile ungene emgonqweni. Tiva kuhuluma konina.

6apheke kudla-ke 6onina. 6angene nako 6aku6eke etiko 6atiphumele. Tinombi-ke tikutshathe tidle tihlale. Tihulume ma titojwa. Kunele kungene umunu nje 6athule 6angamhulumisi. Aphume. 6ahulume. NaHluphekile ahulumele kasi.

Liqhikita liloku limhelela insindwana etiphaqula ngayo tohe tinjawa netishisayo. Edela koku6a anuke amaha anganuki tingazi. Nato aloku etiphaqula ngayo insindwana.

6afwana 6afike 6emiti na6ahelene naye. 6angene 6atomhulumisa 6elinga kumhleki. Atitshulele nje, 6aphathe 59 luswadi 6afike 6amthwansule ngalo. Atitshulele nje anga6aphenjuli. 6amgcone, 6amgcone. Ati6ukele nje. 6aphume 6ayambe.

Naye utshule nje ucapele ino yimwe, yekuthi ma eke waveta matinyo nje wate wa6onwa wufwana matinyo ahe, atophenjuka a6e 6ovu tebu njengeligati.

6a6eholwa ngempela a6anwanwa yileyo nja6a. 6engasho nekuthi, uye uyeke kuhuluma ne6afwana nje ngenxa yeku6a utokwedlula u6e yisife6e sekuhuluma ne6afwana njalo ngo6a uhulume na6o uthombile. Nempela Hluphekile avale unomo wahe 60 angalokothi awuvule. Noma 6emhleki athule nje angahleki noma 6emjinisa, athule nje angathe^{thi}xi. 6ate 6amshiye.

kwemahlombe. Uhlanganiswe ngeliqhudu nelelukwe kahle,
elualweni nakehlana, maconjana neluvalo. Ugesewutungete
utimba laha esiswini.

Tiphume-ke tisiphule umtshiki (Gwani). Tohe tiwuzhine
mafinjo. Wegqwale licoma. Ku6e yileyo nombi iphatshe sitsha
sayo. Noma yisinyati noma yilicoma. Tiphatshe likhu6a.

Tiyambe wohe masimu akulesosigoji, embila, nawefe,
newematshanga, newetindlu6u newemajumbi newebatata. Tifike
esimwini, timbele umtshiki noqhiniweyo. Tihe tikhwe6u ti6e
ti6ili netihulu, tembila. Tidlulele kunemure yanomumwe umunu
timbele umtshiki noqhiniweyo, tihe tihwe6u ti6e ti6ili.

64 tidlulele kunemwe tede kona loko. Kute kwegqwale mahlomo
ngemahlomo embila, notophekwa lifuthu. Kuhiwe ife tinyanja
ngetinyanja. Kufikwe naketibatateni kumbelwe umtshiki
noqhiniweyo. Kumbiwe 6obatata na6ahulu na6a6ili. Tiyambwe
tohe tibatata te6anu timbelwe umtshiki ceje ku6e sekumbiwa
6obatata na6a6ili. Kute kwegqwale tinyati netiningi.

Kuyiwe etijumbini. Kumbelwe umtshiki noqhiniweyo. Kumbiwe
masinja nama6ili emajumbi. Kute kwegqwale macoma emajumbi.
Ngo6a tiyambwa tohe tijumbi. Nembonjwe, nganokufwanayo.

65 Tinombi netetshweleyo tedlulile ~~na~~ emashumini namane.
Tetshwele tithe shi. Ngisho nemathanga tiwahe ngama6ili
esimwini. Ngisho imbumbo ngisho kudla kuni.

Kohe loku tikweda nje ati tange tiqele kumunu. Tifuna kudla
nokutodliwa yi6anu 6eto6uka kuphuma kwelincamba.

Ngoku-ke titofika ehaya ngekuhlekanipha kwelilanga.
Tiyambe tiyotshatha mabojwe, mahadi namahulu emitini la
tingwatshola hona. Tinga watsheleki. Phela 6etivuke tacala
ngekuya kotshota, 6engakayi kofuna kudla.

6a6e se6efaka kudla emahadini. 6apheke. 6ose, 6adle,
6adle nefe.

Yise aphume ahombe iyomo athi nayi iyomo yaho. (Waye
hla6iswe iyomo Hluphekile mhla ephuma ecambeni lahe).
Na6amwe 6ahla6iswa imbuti, noma 6etshembiswe iyomo. Ma

66 Getshenjiswa iyomo kuye kutshiwe GaGelethiswe lithunga.

Ihalelwe-ke iyomo leyo. Ihlidwe. Nayo ihlahlelwe.
Iphokwe. Kutshi emwini yekuseni, Gacale Gafike Ganu GetoGukela.
Tishikishe tinombi. NgoGa phela litophuma liguGuha ~~na~~ endlini.
Liphume liyambe litungete umuti. Liyambe lihlelGela. Lite
liyokuma esigcawini la litosinela hona.

A Ganu Ganingi naGayititukeli. Gafati Gayakikita Gathi
I-ii----! NaGo Gadlezane! I-iiii , iii---! NaGo Gadlezane!
Tisine, tisine, tisine, tisine tinombi! Titiganklata kunjeya!
TiGuye tishikise ticeje.

I Guye inombi leyo nekutiwe eguGuheni layo, ihlaGelele
ligama layo nelihayileyo, ose kutoshikishwa ngalo.

LaHluphekile lalithi:- Kufike kusho yena, Tivume tinombi.

67 Hluphekile - Wemaye maye Go!
Tinombi - Hhiya Gandla!
Hluphekile - Wemaye maye Go!
Tinombi - Hhiya Gandla!
Hlu hekile - WeSokana lami we!
Tinombi - Hhiya Gandla!
Hluphekile) Wesokana lami we!
Tinombi - Hhiya Gandla!
Hluphekile - NgaGuthanda Gugenge!
Tinombi - Hhiya Gandla!

Usho njalo, nje, uyasina uthe ngqi. Uyahomba, uyatshikota
ngembali kwetinombi, nato tiyamlingisa. Tiyasina kanye kanye
Tisine tite tilale kasi. Tisine tite tiguce ngelijolo
kamwekamwe. Hluphekile esina eGulaleka emi ngembali kwato.
Aceje ceje aGuyele eluhleni kuphume nemwe inombi ngayimwe
68 ngayimwe ~~netiyinanga~~ netiyinanga yahe netiyimagenge. Ligenge
wemunu wenombatana nongatange acome yiloku atalwa. Leyo
nephumayo, nayo itophuma ime ngembali isine iGulaleke ikhombe
itshikote njengeGucikwe Gayo ithi:-

Inombi- NgaGuthanda Gugenge!
Tinombe - Hhiya Gandla!
Inombi - NgaGuthanda Gugenge!

s482

Tinombi - Hhiya bandla!
 Inombi - Ngabuthanda bugenge
 Tinombi - Hhiya bandla.

Ibuyele emuva kuphume nemwe.

Inombi - Ngabuthanda bugenge!
 Tinombi - Hhiya bandla
 Inombi - Ngabuthanda bugenge.
 Tinombi - Hhiya bandla!
 Inombi - Ngabuthanda bugenge
 Tinombi - Hhiya bandla

Kuphume nemwe njalo yede loko. Isine ibulaleke. Ibuyele emuva, kuphume nemwe. Tite tiphele tohe leti netiyimatshitshi.

69. Ku6e sekungena emachikiteni nase amiselwa w majuku, anyobelwa. Lihaye ke lekucala lithi:-

Lichikita - Wemaye maye 6o!
 Tinombi - Hhiya bandla!
 Lichikita - Wemaye maye 6o!
 Tinombi - Hhiya bandla!
 Lichikita - Wesokana lami we!
 Tinombi - Hhiya bandla
 Lichikita - Wesokana lami we!
 Tinombi - Hhiya bandla!
 Lichikita - Ngamthanda Mtshikoli!
 Tinombi - Hhiya bandla!
 Lichikita - Ngamthanda Mtshikoli.
 Tinombi - Hhiya bandla!

Kuphume nelimwe lichikita selihlehlile leli nebelisina, ngo6a nawo atophuma ohe ate aphele etebula, esina ngemasoka awo, ate aceje. Nawo masoka abukele njalo.

Lichikita - Ngamthanja Ngoza!
 Tinombi - Hhiya bandla!
 Lichikita - Ngamthanda Ngoza!
 Tinombi - Hhiya bandla!

70. Lichikita - Ngantshanja Sophayiza!

Tinombi - Hhiya 6andla!
 Lichikita - Ngamtshanja Sophayiza!
 Tinombi - Hhiya 6andla!
 Lichikita - Ngamtshanja Sophayiza!
 Tinombi - Hhiya 6andla!
 Lichikita - Ngamtshanja Sophayiza!

Nelimwe Lichikita Ngamtshanja Sopoto!

Tinombi - Hhiya 6andla!
 Lichikita - Ngamtshanja Sopoto!
 Tinombi - Hhiya 6andla!
 Lichikita - Ngamtshanja Sopoto!
 Tinombi - Hhiya 6andla!
 Lichikita - Ngamtshanja Sopoto!
 Tinombi - Hhiya 6andla!
 Nelimwe - Ngamtshanja Tshapha
 Tinombi - Hhiya 6andla!
 Lichikita - Ngamtshanja Tshapha!
 Tinombi - Hhiya 6andla!
 Lichikita - Ngamtshanja Tshapha!
 Tinombi - Hhiya 6andla!
 Lichikita - Ngamtshanja Tshapha!
 Tinombi - Hhiya 6andla!

71. Ate aphelele wohe nawo machikita, e6abala ngabanye 6afwana nabayimasoka a6o. Inombi uyifiqe isina ite igintshote ngelisoka layo.

6omame ave 6esakikita! 6ethi I --- ii ii ----! Nampo 6adlezane! I ii --- ii.iii! Nampo 6adlezane Phela!

Kusinwe, kusinwe, kusinwe, kuphele. Tingene endlini. Tiphume. Tizi6ukule mabojwe. Kojwa ti6e ticale ngekugeza tandla. Tiphake, tiphake, tiphake, tiphake tiphake, tiphake! Tabele 6anu 6ohe nabe6eto6uka ligu6uha.

Noyise ephule inyama. Ayabene6anu nabe6aqelile koku6a 6amsite 6amphathise. Netinombi atabele yato. Atinike isonyama. Majoda netisiva tidle ihloko nehono. 6afati 6adle sifu6a nehlu6ulo. Tingane tisikelwa yi6onina. Talukati tona tidla

unede.

Ma sekuphelile ke kudla, nabajala batophuza lijiki. Tisiva tiye kosenga tiqunge umlaza tiphude, ngo6a lijiki aliligugu ku6afwana.

Sekutophela kohe ke. Kuhlakatekwe. Uphelile ke umgonqo waHluphekile.

Sekutothi ma setihlakatekile tinombi tabuyela emakhwa6o, tifi ke tiphothe umgaxo nomuhle wesikhonko. Ma tingakwati kuphatha kahle, 6onina batiphothele. Lomgaxo, ke, tiye tithi ma tiyamba tiwufake.

Letinombi, ke, ative tithomba langa limwe. Noma tona tinangamwe, tiye tishiyane 6anqane. Kutshike, tilinjane. Njengo6a tiphuculile nje emahanda, ngeke titishiye timbo, tote
73. tithombe tohe.

Ma tiyamba ke, noma tiyaphi, titoyamba ngatine, ngatithathu njengekwahelana kwato. Tiphuculile ehanja, Tiyimagenge. 6afwana sebe6ila, nje, kusengatshi tingacalisa 6ona kanti ngeke tibacalise Tote tiju6we yinachikita ato kucala.

Nemwe inombi * ithomba, igonqo kungeho mahla nenjengembuti noma yiyomo netohla6wa, mhla kuphothulwa umgonqo. Kunesimwe sihatshi, yise wenombi utoyethembisa kokutshi uyoyihla6ela iyomo mhla wate walungela. Kuthiwe leyo nombi i6elethiswe lithunga, yali6elethiswa uyise.

Ngeyathi yeku6a tinombi tiya kombela umtshiki kuye kwedeke,
74. nemwe isimu isale ingabelwanga umtshiki ngesiphosiso. Kwakuye kutshi ufati nokuwuyene ingebelwanga isimu yahe umtshiki, axole. Aye etinombini. Ayo6uta kokutshi mtshiki lo awumbelwanga ngani. A6anxuse kokuthi ma6aye kowumbela yihona isimu yahe ingeke ya6ola. 6awumbele.

Nabamwe 6ahla6iswe imbuti, njengemandla eyise. Nabamwe 6ahla6iswe iyomo. Leyono ke iye i6e yilijili nje nelihle leku6a i6usisa unanaho. Ku6e sekutshi ke ma kuphela inyanga, njalo aphothele. Kuphele inyanga aphothele, kuphele inyanga aphothele.

75. Nomumwe athombe Ceje a6e sevaleka nje. Kute ku6e yitinjanga netiningi engasephoteli. Kani akuho lutho nje. Wediwa ngo6a u6esavalekile. A6uye abo6eke nje.

Ngoku ke umunu ma x eseloku elanjela nje, a6e esagonqa. Kuye kutshi ma e6ona lona ligati lelo, asu6ele ngemubinco wa6endle. Ayeke kuhuluma ne6afwana. Angawadli masi. Angangeni esi6ayeni. Ngo6a funa one tomo tigxagxe ase6ede mise6edi le. Njalo ma sewumadi umbinco wekucala, awuhiphe. A6inqe nomumwe. Seko6a yikuphila kwahe ke loko. Tohe tinyanga seko6a yiloku kuyiloko.

76. Ku6e sekuthi ma leyo nombatana ite yasina, yameketa kunyeni wayo, wa6eka sisu, ivaleke kuphothela. Ku6e sekutshiwa idlulwe x yinyanga kute kwedlule ti6e yisishiya galolunye, ke, itale umunu.

Iyamba kanjalo ke injaba yemanombatana. Uve ke ufati ma edlala na6amwe 6afati aye athambe nje, 6ate 6adlale ngaye 6acinise 6athi ngqi. 6ate 6athanje nekuncuma tinjaba temuti wahe.

Uyesuka laho ufati uyakhwishita. Uthi ku6o "Phumani laha, mina anginakubinqiswa yinina. Ewami lomuti, yambani."

6athi 6ayaphenjula, athi, "Thulani. Nithi angio6oni ngiyiyomo yini? Nami ngathomba. Ngatikha tingati ngemunwe ngati beka li6alele lithe saka. Angive ngiyisilima senu ngathomba ngatikha tingati ngatithi nkwapu ngemunwe musani ke kungicinela.

77. Kuhula kwefwana

Ufwana ma eyingane, amili ti6oya. Uyatihulela nje efwana nenombatana ngato tohe tino. Kwehlukana ngetino na6achama ngato ukute ku6onakale kokutshilo ufwana, lo yinombatana.

Kuyambe kuyambe, ino yefwana icale ihuluphale. Iye ngekuhula. Kuyambe kuyambe ku6e sengathi angabinca ufwana, ngo6a sekubanga mahloni uku6ona ejwa6utela neno yahe ngembili kwe6anu.

78. Kuyesuka laho, u6ona ti6ele tahe tiqumbaqumba.ma sebe6ona loko 6athule nje. Kutotshi kusuka ku6e kumila tida ngembili.

Nemahwapheni.

Nomumwe kucale ngeku6a kuhoshote livi lahe. Kuphume ligilo li6e yiliqhu6u. Kutshi ke ngemuva kwaloko, utothi nje esuku ufwana elele kahulu, kumane kuphume ino nengate ingaphuma kuyena ngembali. Ku6e sengathi kuvulwe sivimbo nje kugelete ino neshu-6ileyo, njengaleno neniye dayo ma nijiyisa ligiliva nina 6akesilungwini. Ku6e sengathi kuthathwe wona fulawa wacutshwa waphekwa. Ku6e yincumbuncumbu nenjalo ke. Leno ayi6one seyimthele emathangeni. Ethuke avuke esemadi. Ngo6a nawe ungaka nje, ungethuka uchama ulele u6ungasachami.

79. Yena ke, akuwona nemchamo. Yino nje nengayati. Avuke. Aphume aye kobeka enyango. Edlule aye emtini nomumiwe na6ahelene naye aye k elilawini le6afwana angene e6avuse e6uta kokuthi yini le nephume kuye ngembali?

6athi Au! Uthombilo. Asivulele tomo siyambe sokwelusela kuje. Nempela 6ayambe. Naye lofwana nothombileyo ayambe netahe na6afwana na6ahelene naye 6avulele ta6o. 6aphume 6ayolusa esuku, 6ote 6ati6uyise lishona.

80. Ma 6elusile, uyatshelwa k ufwana lo kokutshi ate athule du angahulumisi munu. Ma umunu ehuluma yena angaphenjuli. Inombatana yona, angalokothi nje ayivetele nematinyo. Ma ekewawaveta matinyo, uyoba yisilima.

Ehaya, kuyasa tomonya esi6ayeni. Majoda ejinge nje kokutshi tomo tiye yi. 6aye emitini na6ahelene nayo 6afike nahona tomo tingeho, kanti futhi ne6afwana 6ato a6eho.

6a6e se6e6ona kokuthi uhona ufwana nothombileyo. 6a6e se6efunisisa futshi kokutshi yimuphi ufwana nokuwuyena ethombileyo 6amuve, ngo6a tisiva tisuke tivile kokutshi baya6itana kokuthi ma6aye kokwelusa esuku ngo6a kuthombe ufwana wekuthini.

81. Ku6e sekuhuluma tisiva noma yinjoda yekulowo muti lakuthombe ufwana wahona. 6ahulume indlela yekuphekela ufwana imithi yekumcinisa, imngenise e6usiveni ngo6a nango esethombile.

6athathe tihlamvu tefe, 6athathe tihlamvu taji6e (li6ele) 6embe umphenjulo, timanje tawo nemlulama nemagxolo ohe namisa

s482

injoda. Athi efika netomo mashona atimise esibayeni. Ativalele.

Naye, uyafika esangweni ufika sebemhlangabeta ngelujengezi, babase. Bapheke yohe lemithi nebabayo. Bayibonjele ngehlama yefe nemabele. Babonje ngeluthi. Kuvushwe ceje bamnike adle ngeluthi ate aceje.

Ufika netomo njalo useye wageza wathi du. Egeza utimba wahe.

82. Angahulumi nemanombatana. Angawahlekisi noma esemcuphuluta adle adle sibaqanga, lulahlwe lujengeti lolo nabebephekele kulo.

Abe sengena endlini ufwana. Sebengena bohe banu behaya. Sekungena kudla ngoaba phe kuphekiwe nje kwathiwe ngqi. Kungene tihloko ngetihloko tekudla badle.

Amhlekiwe manombatana angahleki. Amkhulumise. Angahulumi. Kubuthwe kudliwe. Ku be yilusuku noluhulu. Naye ufwana adle ngempela. Esuthe. Kute kufike sihathi sekulala. Bahlakateke, ke balale. Ku be kuphelile njalo. Usethombile ufwana.

Yena akangeni emgonqweni njengenombatana. Ubonakala ngekuvuka ebusuku ate abuye ebusuku netomo.

83. Nabamwe babwana, ma bethomba sebake bayiva injaba ixoxwa yibabwana nabahulu kokuthi umunu unele abona kuphuma ino nanga tange ayibone iphuma kuyena ngembali, abe seyati kokuthi ~~wax~~ uyathomba. Ngakoke lowo fwana ufwanele avuke abince. Ahiphe tomo hona esuku. Ayambe nato aye kotelusela kuje. Afike ageze utimba efuleni. Angadli lutho. Ate abuyise tomo ngesikhatshi sekuvalela, baye bangabavusi nelite babwana bakunemimwe miti. Kuye kubonakale ngako nje, kokutshi ufwana uthombile, ma kuvukwa tomo tingaseho esibayeni. Balisa balaho ehaya balungise imithi yekucinisa ufwana imngenise ebusudeni.

84. Ngoku, ke, ma sethombe waceja ufwana, usetoba nehliidiyo yesitungu. Ku be sengathi angaba naye umngani wahe wenombatana. Athi noma eyamba, ihliidiyo yabe iloku indwebile inesitungu sekuaba nemunu namtshelayo kokuthi uyamthanda. Noma ehleli yejwa, noma elala, noma ephaphama, noma eyamba yejwa, ku be hona situngu nangena kusitshela munu, sibe kehlidiyweni yahe.

Njengoba besengishilo kokutshi nomumwe ufwana uthomba esephuke livi, nomumwe athombe lingakaphuki. Kuya njengetihlobo tebanu. Nomumwe ke, iye ithi iphuma leno neye iphume elele, abone ngayo kokuthi uyathomba iphume ekaje ephupha ka6i.

84. Ephupha elele nenombatana eyibeba. Ayibebe, ayibebe, ethuswe yingoba eseva ethelwa yino nangayati. Imthela emathangeni. Ku6e sengathi kuhumuka sivimbo nangasati, sahumuka ceje savulela ino. Neno leyo yamthela wa6a madi. Kuyino nanga yati.

Uyaphaphama, ihlidiyo yahe yimbi. Ashaywe yilualo noluceja kwesaba. Avuke aqabange angaceji. Abinqe ceje ashaye tomo ayambe ayokwelusela kuje. Ate a6uye mashona esewugezile utimba, afike se6emphekela imithi yekumcinisa, imfake e6ujodeni. 6omame 6aphake kudla, kudliwe kuja6ulwe. Kuja6ulelwa koku6a

85. sekutholwe injoda ehaya.

Ufwana ethombile.

Ngesihathi lofwana ekendle netomo, ethombile, ihlidiyo yahe ayiphumulile. Iyaqabanga. Iqabanga leno nemehleleyo. Uyejwa laha endle. Unetomo nje, kuphela. Ihlidiyo ihuluma yojwa, iyajinga. Iyacoca. Ithatha i6eka. Ayiceji.

Uthi Au! Ngate ngaphupha inca6a ngaphupha ngilele nenombatana. Ngate ngayiva ino imnanji, nenginga tange ngiyiva yiloku ngatalwa. Sengiphaphama ngo6a sengimadi. Ngithelwe yino nengi ngatange ngi6one ingithela ngembali.

- Ihlidiyo yefwana i6e nelixhala nel6da amehlo ahe angahlangani nemehlo ebanu. A6e nekuhuluma yejwa ngehlidiyo. Ahulume
86. kwekuthi "Hhawu! Kojwa ngingayithola kanjani inombatana nengavuma ke ngede kuyona leno ne6engiyeda esuku kengive ukuthi noma ngiyeda kumunu ngingeve ngilele ingedeka yini? Inga6a mnanji yini ifwane ne6umnani nengi6uve esuku?

Ajinge ufwana kokutshi wedenjani. Ihlidiyo yahe inga6i nakuphumula. Kojwa i6e nesi6inji sekuletha luvalo noluceja kwesaba, kepha lu6ange mahloni. Aca6ange angaceju unwanwa.

Nakehaya uyafika akahulumisi munu. Uyathula nje. Nokuyima nombatana kumgona utithulele nje. Ato alale ethulile.

87. Kutshi ma esephinja elala, angayiphuphi leno nabeyiphuphile. Aphawule nahona laho, kokutshi kwediwa yini kokuaba angabe esayiphupha leno nabeyiphuphila. Futhi neno le nemthelileyo, ayisamphinji imthele? Akuphawule kohe loko.

Tohe nje ke tisuku emva kwalesedo, afikelwe yimiqaango nengasile, nemweda afikelwe n yimiqaango nemubangela mahloni. Noma ebona manombatana n awabeke ngemahloni. Ku be sengathi ayambona kokutshi nqaangani ngawo ma ewabona.

Amanombatana, ke, n ma ebona ufwana equbukile, ayamchokolota. Naye, amchokolote ceje, naye awacuphulute. behlukane ke.

Kojwa yena, akuqabange kona loku kweda, noma eseyejwa, ku be yiligugu kokuthi inombatana yekuthini ingidlalisile.

Nanganelimwe lilanga athi ma ehlangana nayo ayivimbavimbele nje. Nayo ithi Hhayi 60 sibaniyani ayishiye. behlukane.

88. Ngoku, ke, imvelo icale kusebeda kulofwana. Atibone kokutshi uyamba nje uwufwana yena luhlobo lwahe. Inombatana yinombi ma eke weshela laha, angayibeba yena inombi, eve lobuya bumnaji nake waphupha ebweda. Lemiqabango yohe ifika kuyena ayitsheli munu. Uqabanga ceje ashaywe yilualo. Ku be hona mahloni newekubeka banu nabajala. Sengathi batombona kokutshi uqabangani.

Kuthi la esaphethwe kahulu yimiqaango nenje, alale. Aphuphe kahle nje. Aphuphe enenombi. Eyiphethe eyidla kahle. Kuweyahe kahle. Ayidle, ayidle, ayidle, ate athunde. Ethuke, aphaphame. Hhawu! Kanti uyaphupha. Avuke esemadi futhi yiyona leyano neyake yaphuma mhla ethombayo ashaywe yilualo Avuke ayambe hona esuku aconje efuleni ayogeza utimba wohe wahe. Abuye. Kuthiwe, ke, ushaywa yilitibuko.

89. Kuyasa, uyatijela matshambo, ngehlidiyo. Atshi impela ngifwanele ke ngitijele matshambo n ke ngitilahle emanombataneni. Ke ngibone kokutshi iyiphi inombatana nengavuma ingithanje. Ngate ngakhatshateka kangaka!

Athi uyayamba awabone manombatana. Awabone, awabone. Ayibone eyahe natoyijumba ehathi kwemanombatana. Abe sezama ngebucikwe. Ku be sekutshwa lesa yisesheli sahe. beshelane

/beshelane.....

6eshelane Gate 6atshanjane.

Angisayichu6i ke laho, ngo6a niyayati indlela ye6anu
6atshanjana.

Noma isimcomile inombi, ave etolala nayo njalo. Itokwala
nayo, ngo6a ayive iyisife6e. Itotshi ma ilale naye, nohla,
ilinjela kute kuphele tinyanga noma titintathu, kandu6a iphinje
ilale naye. Nayo seyiti6onile kokutshi yalala kahle ayate
90. yonakala.

Yena ke ufwana uyafisa sengathi aphone elala nayo tohe
tisuku, kepha kungenakwejeka. Manje, ma seke 6ahlangane,
kufike ligugu nelesabekayo ku6ona 6o6o6ili. Ufwana ashaywe
yilualo nolunqane ma eqa6anga ngalenombi. Eve kuduma sifu6a.
Ayithande. A6e nemahloni sengathi angayi6ona ehlane ayigone
ayica6ule ayede leno nemnanji nake wayeda yona.

Yiyona ke leno neyeda koku6a aloku eshaywa yiliti6uko.
Kuse6eda imvelo ngoku kuyena. Usethola kweda tino naticonja
ngehlidiyo yahe. Angeve etotitshelwa uyise nenina. Manombatana
nabekaje ewa6uka engaqa6angi lutsho, ngoku uhlangana nawo
endleleni aqa6ange.

Utoyamba ayambe ati6one kokutshi uhulile. A6uye ahethe
ekhathi kwetinombi tahe. Aganwe yinombi nathanda kuganwa iyona.